

مرکز مجاز امام صادق (علیه السلام)

اصول الفقه (ملازمات عقليه)

اسباب حکم عقل عملی ۲

جلسه ۱۷۲

استاد رفعتی

اسباب حکم عقلی عملی:

ادامه سبب دوم:

عدلیّه وقتی می گویند: حسن و قبح عقلی امر ثابت و مسلمی است؛ مقصودشان این است که حسن و قبح از آراء محموده و در زمره قضایای مشهوره‌ای است که از تأدیبات صلاحیّه شمرده میشوند و تأدیبات صلاحیّه همان قضایائی است که آراء عقلاء بملاحظه اینکه عقلاء هستند بر آن مطابق و موافق می باشد. و باید توجه داشت که قضایای مشهوره غیر از تطابق آراء، واقعیت و حقیقتی ندارد و عبارت دیگر: واقع و حقیقت آنها صرفاً همین تطابق آراء می باشد.

پس معنای «حسن عدل» یا «حسن علم» نزد عقلاء این است که فاعل این دو از نظر ایشان ممدوح می باشد چنانچه معنای «قبح ظلم» و یا «قبح جهل»، آن است که فاعل این دو نزد عقلاء مذموم محسوب می گردد.

سبب سوم: خلق انسانی

و از اسباب حکم به حسن و قبح، «خلق انسانی» است که در تمام افراد بشر وجود داشته؛ اگرچه با هم در انواع آن متفاوتند؛ مانند: خلق کرم و شجاعت، وجود این خلق سبب می شود که انسان درک کند کرم از افعالی است که انجامش شایسته بوده لذا فاعلش ممدوح است؛ چنانچه بخل از افعالی است که اعمالش قبیح و ترکش سزاوار می باشد؛ از این رو فاعلش مذموم محسوب می گردد.

البته این حکم از عقل گاهی به خاطر مصلحت یا مفسده عاقله بوده نه از جهت کمال یا نقصی که برای نفس می باشد؛ بلکه داعی بر حکم مزبور وجود خلق در ذات انسانی است.

در بیان امام صادق (ع)

و باید توجه داشت وقتی این خلق بین جمیع عقلاء به طور عموم تحقق داشت، حتما حسن و قبح ناشی از آن، مشهور بینشان بوده و آراء آنان بر آن تطابق پیدا می‌کند و اختلافی حادث نمی‌گردد.

بلی، زمانی در محلّ اختلاف و نزاع با اشاعره وارد می‌شود که خلق از جهت دیگر کمال برای نفس

انسانی بوده یا مصلحت عامّه نوعیه داشته که این جهت عقلاء را دعوت به مدح و یا ذمّ نماید که در این فرض اشاعره حسن و قبح را منکر می‌باشند.

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv